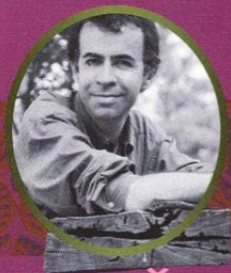

ÉRIC FAYE

MUŽ,
ČO ZMIZOL
BEZ STOPY

VYDAVATEĽSTVO
SPOLKU SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV

Edícia ____ knižnica
svetových
autorov ____zv. 11.

Copyright © Éditions Stock 2008
Translation © Vladimíra Komorovská 2009
Epilogue © Vladimíra Komorovská 2009
Cover design © 2009 by Dušan Babjak
Slovak Edition © Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2009
e-mail: vsss@stonline.sk
<http://www.vsss.sk>

Ouvrage publié avec le soutien du Centre national du livre – Ministère français chargé de la culture

Dielo vydané s finančnou podporou Národného knižného centra – Francúzskeho ministerstva povereného kultúrou

S FINANČNOU PODPOROU
MINISTERSTVA KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

VYDAVATELSTVO
SPOLKU SLOVENSKÝCH SPISOVATELOV
spol. s r. o.

Éric Faye: Muž, čo zmizol bez stopy
Z francúzskeho originálu L'homme sans empreintes, ktorý vyšiel vo
vydavateľstve Stock v roku 2008, preložila a doslov napísala Vladimíra
Komorovská.

Jazyková úprava Roman Kaliský-Hronský
Obálka Dušan Babjak
Sadzba a tlač ETERNA Press, s. r. o.
Prvé slovenské vydanie
Printed in Slovakia

ISBN 978-80-8061-370-9

„A človek? Koruna tvorstva? Ochoťne hrdlačí ako otrok, s hrdosťou sa hrá na vojaka a spúšťa paľbu, zbožňuje oheň a trýzeň. Prečo? Lebo dúfa, že sa mu bude vodiť lepšie. V tej nádeji spočíva jeho nešťastie, nikdy nie šťastie. Treba vôbec súcitiť s otrokmi, vojakmi a vojnovými invalidmi? Treba nenávidieť tyranov? V nijakom prípade! Na začiatku bývajú otroci, potom sa zjaví diktátor.“

B. Traven

„V každom z nás sa skrýva divoch, zrejme máme aj divošké meno, ktoré je niekde v nás zakódované, tak ako osobné.“

Henry David Thoreau

ÉRIC FAYE

MUŽ,
ČO ZMIZOL
BEZ STOPY

Z francúzštiny preložila
VLADIMÍRA KOMOROVSKÁ

VYDAVATELSTVO
SPOLKU SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV

I _____

V okamihu, keď sa vdova chystala otvoriť dvere, na zlomok sekundy zaváhala, ruka s tenkými kostnatými prstami jej znehybnela na kľučke. Opodiaľ, v útrobach poschodia, odbili malé kyvadlové hodiny čas, a ja som sa zachvela na prahu svätyne spisovateľa. Sotva sa mi však vdova rozhodla priblížiť *incident*, otvorila dvere. Svojou výrečnosťou som v nej vzbudila dôveru a zrejme sa nevedela dočkať, aspoň sa domnievam, podobnej príležitosti, aby sa mohla rozhovoriť.

– Prvé podozrenie sa ma zmocnilo na tomto mieste, keď som vchádzala do jeho pracovne. V ten večer visela vo vzduchu búrka, veľmi živo si spomínam na všetko, ešte nepršalo, ale v diaľke dunel hrom a hrozivo sa približoval ako puma ku koristi, už-už pripravená sa na ňu vrhnúť... Presný dátum mi vyšumel z pamäti. Myslím, že sme boli zosobášení zo dva roky. Viete si predstaviť, v akej situácii sa ocitne žena v momente, keď zistí, že vlastne nepozná muža, ktorého miluje? Znovu a znovu prežívam ten okamih, hoci od Stigovej smrti uplynulo už niekoľko rokov. Ten príšerný okamih, ktorý sa vzápätí premieňa na fascinujúci... Nazdávala som sa, že o ňom viem všetko, a jednako som nevedela takmer nič o súčasti jeho osobnosti, zvanej B. Osborn,

o spisovateľovi medzinárodného formátu, ktorý sa ukrýval za identitou Stiga Warrena, za takou dokonalou vitrínou, že mi ani len na um nezišlo volať ho inak než *Stig*, lebo som vôbec nepoznala pravé meno svojho životného partnera, s ktorým som sa delila o lôžko, rodné meno, ktorým ho oslovovali na školskom dvore, teda v čase, keď ako dieťa netušil, že sa neskôr bude musieť schovávať až do konca života... V ten večer urobil Stig výnimku, vyšiel sem do pracovne, ktorú familiárne nazýval *kapitánsky mostík* na počesť obdobia, keď brázdil moria na palube lode, kde prežíval *jednu časť* svojej mladosti. Hovorím o výnimke, lebo zvyčajne sme trávili večer spolu na prízemí alebo na terase, či už sme mali návštevu, alebo nie. Musel súrne vybaviť nejakú záležitosť a okolo dvadsiatej prvej hodiny mi oznámil: „Idem pracovať, ale nebude to dlho trvať.“ Keďže uplynula hodina a ešte vždy nezišiel dolu, hoci o takom čase so železnou pravidelnosťou píjaval silnú kávu, premkol ma nepokoj. Zbytočne by som naňho volala, lebo mal oslabený sluch. Rozhodla som sa teda zájsť za ním do pracovne, no aby som ho nerušila pri práci bez hodnovernej zámienky, uvarila som kávu a vyniesla mu ju hore na zvyčajnom podnose. Obávala som sa, že naňho prišla nevoľnosť, inak by som sa za nič na svete neopovážila vstupovať do jeho svätyne, lebo mi to kedysi zakázal. Slovo *zakázal* nevystihuje podstatu veci. Často mi však dával na vedomie, že jeho kráľovstvo musí ostať nedotknuteľné, že v ňom niet a nikdy nebude pre mňa miesta. Ani naša pomocnica v domácnosti nesmela porušiť toto pravidlo. Na prahu dverí som zaklopala, ale vzhľadom na svoju nahluchlosť ma nepočul. Opatrne som otvorila dvere a zbadala som, že sa skláňa nad písacím strojom. Mal sústredený výzor, chvíľu som ho pozorovala. S horúčkovitou náhlivosťou ťukal do klávesov. Ve-

delá som, že určite nepíše román, lebo vtedy udával pomalší rytmus. Dovtúpila som sa, že vybavuje korešpondenciu, a podišla som bližšie. Bol ku mne obrátený chrbtom a vôbec si ma nevšimol. Mal dokorán otvorené okno, chránené sieťou proti moskytom. Vonku bola hustá tma, charakteristická pre noc v Costaguane presiaknutú exhalátmi, ktorá zahalila lianovníky v našej záhrade a prepúšťala dnu iba tisícky zvukov, šumiace lístie, štebotajúce vtáčence, ktoré mi odjakživa naháňali strach, ba spočiatku ma vháňali do šialenstva, lebo som sa bála, že začnú vábiť muža, ktorého milujem, a utečie do diaľav, napriek pokročilému veku, čo napokon aj urobil. Neskôr naozaj odišiel... Pristúpila som k nemu a nahla sa mu cez plece. Očami som zaznamenala malé písmená, vetné členy, vďaka ktorým som okamžite identifikovala jazyk. A potom som dešifrovala určité slová, podaktoré dlhšie, zapísané červenou farbou, čo bol jeho typický spôsob, akým zvýrazňoval titulky v strojopise. Skrátka, zazrela som určité a neurčité členy *die, der, ein*, čo sa hemžili na papieri, a nadpisy, jeden z nich sa začínal *Im Schatten...* Tolko som sa naučila po nemecky, aby som rozpoznala, že ide o jeden z jeho románov s názvom *V tieni ebenových stromov*, čo ma tak prekvapilo, že som mimovoľne vykrikla. Stig sa otočil, moja prítomnosť ho zmiatla a vzkypela v ňom zlosť prv, než sa stihol upokojiť pri pohľade na kávu a čokoládovú tyčinku so škoricovou príchuťou na táčni. Musela som zblednúť ako stena, lebo mi odjakživa prízvukoval, že jediný jazyk, ktorý okrem španielčiny ovláda, je angličtina. Nemala som však nijaké pochybnosti, že ten list skutočne písal v nemčine. Vylúdlil úsmev na tvári a poďakoval mi za kávu, vzápätí podotkol, že by už mal najradšej korešpondenciu z krku, no ešte ju nedokončil. Mlčala som ako zarezaná, nevládala som ani hles-

núť, a predsa ma na jazyku páčila otázka. Keďže som meravo stála a hľadela do prázdna, potichu ma vyzval: „Chod už, Aurelita, o chvíľu prídem za tebou.“ Použil tón, ktorým sa prihovárame chorým, ale nemohla som sa neopýtať: „Stig... Ty vieš po nemecky? Ten list...“ Muž, ktorý sa sčista-jasna vztýčil, už nebol môj manžel a nikdy ma neľúbil. Zabodol do mňa zrak, tvár sa mu krčovitito stiahla, až ma opanoval pocit, že ma už-už udrie, čo sa dovtedy nestalo, no len ráznym hlasom, ktorý som jakživ nepočula, vyštekol, veru, doslova vyštekol: „*Nie! To nie je nemčina! Lenže ty to nedokážeš rozpoznať, lebo si primitívna úbožiačka!*“ Nikdy predtým sa so mnou nezhováral takým razantným tónom, len-len že som nevyprskla do smiechu, ktorý nazýval satanským. Radšej som sa však zahalila do mlčania a vzdialila, aby sa v ňom nerozbúrila žľč. „*To nie je nemčina! To nie je nemčina!*“

– A ako sa tváril potom, keď prišiel za vami dolu?

– Potom? Na okamih som znehybnela na schodisku, bola som vrcholne rozrušená. Aj vtáčence museli strpnúť od úžasu, lebo čvirikali tichšie, to vám prisahám. Opäť sa ozval klapot kovových klávesov, ktoré sa zavše, keď Stig zvažoval slová, nakrátko odmlčali. Vôbec mi nezišlo na um zisťovať, komu píše ten list. Pravdepodobne ho adresoval svojmu zürišskému vydavateľovi. Môj zmätok pramenil odinakiaľ; dovtedy som verila jeho rečiam, všetkému, čo mi rozprával o svojom americkom pôvode a o živote, ktorý viedol, kým sa nepresťahoval do Costaguany. Odrazu sa medzi nami rozovrela temná, hlboká priepasť a na dôvažok ma bez zjavnej príčiny premkol strach... O štvrthodinu sa zjavil na prízemí usmiaty, uvoľnený a navrhol mi, aby sme si vypili za pohárik sherry. Jeho úsmev mi naznačoval, že

sa hore nič vážne neprihodilo. A predsa sa môj manžel od tej chvíle stal pre mňa veľkou neznámou.

– Nikdy viac sa medzi vami nedostal na pretras ten incident, čo vyvolal?

– Odkedy sme sa zoznámili, svedomito sme dodržiavali bontón. Aj môj syn Alvaro presne vedel, ktoré hranice nesmie nikdy prekročiť; predovšetkým sa nemohol zhovárať s novinármi, ak sa náhodou ukázali, ani sa *o nich* zmieňovať. Pre nás jednoducho nejestvovali. Zároveň nesmel zachádzať príďaleko, keď sa zaujímal o Stigov život, vyzvedať sa na obdobie, ktoré spomínal iba hmlisto a okrajovo, mám na mysli predchádzajúce roky, kým sa neusadil v Costaguane. Vtedy zvláštne, až podráždene prevracal čiernymi očami, vzdychal, očividne nebol vo svojej koži a tváril sa, že už-už vybuchne ako sopka, ale nikdy sa nestrhla búrka, nikdy mu z úst neuniklo nepatričné slovo, aj keď sme trpeli od strachu, a na dôvažok sa nikdy neuchýlil k nijakému rozkazu, ba ani k nepatrnému zákazu. Na začiatku som dva-tri razy sama upozornila syna na nezdvorilé správanie a vykážala ho do príslušných medzí.

Vdova mi vzápätí pokynula rukou, aby som vstúpila do svätyne, kde sa ničím nepohlo, čo zdôraznila nástojčivým tónom ako sprievodkyňa v múzeu, ani písacím stolom, kde ho nechtiac pristihla, ako píše list v nemčine, ani knihami v knižnici, ani vyrezávanými indiánskymi predmetmi vo vitrínach. Na záhradu sa zniesla tma a zvuky, ktoré ozvlášťňovali túto oblasť džungle, museli byť navlas rovnaké ako v ten deň. Zrakom som svižne preskakovala police s knihami a pristavovala sa pri menách známych autorov. Od podlahy po strop prevládali knihy v španielčine, v menšom množstve v angličtine, uvažovala som o ich približnom počte, „*okolo dvoch tisíc len v tejto miestnosti,*“ predbeh-

la vdova moje úvahy a ukázala na horné police, nedostupné bez prenosných schodíkov, „*desiatky politických kníh v nemčine*,“ zdôraznila, „*objavila som ich až po jeho smrti, keď som tu konečne mohla poutierať prach...*“ Odrazu som usúdila, že neoplýva bohvieakou inteligenciou, musela byť dosť obmedzená, keď neocenila duševné bohatstvo, čo sa pred ňou nečakane rozovrelo... Keby som bola na jej mieste... Myšlienky všetkých tých klasikov anarchizmu, od Bakunina po Kropotkina v nemčine, ktoré zrejme zakomponoval do svojich pamfletov v Berlíne... Skĺzla som očami nižšie, k titulom nad písacím stolom, medzi preklady jeho diel „*do tridsiatich šiestich jazykov a z času na čas ešte dostávam nejaké knihy, lebo je stále obľúbeným autorom v mnohých krajinách. Tu naňho zabúdajú, ale za hranicami ho znovu a znovu objavujú, je to podivné*,“ podala mi komentár moja sprievodkyňa. A vtom som obďaleč zočila Stiga... Nebadane sa vynoril zo steny, obloženej drevom ako príznak prechádzajúci múrom. *Vzišiel z tajomna*. Jeho tmavé črty na drevenom pozadí nadobudli výraznejšie obrysy, pred ktorými som zmeravela od úžasu. Roztriasla som sa pri pohľade na jeho posmrtnú masku, ani som nehlesla. Nikdy by mi nebolo zišlo na myseľ, že ho zočím takého „živého“ v odliatku so zatvorenými očami prezrádzajúcimi jeho večný odpočinok.

– To je zásluha vládných činiteľov, ktorí na mňa naliehali... Popravde si na tom nezakladám, ale nakoniec som im povďačná. Podďte, nebudeme sa tu zbytočne zdržiavať, zídeme na prízemie... Samozrejme, ak súhlasíte.

– Och, ešte chvíľu, prosím vás. Dožičte mi trochu času.

Dokiaľ som naňho hľadela, úplne som ju pustila z hlavy. Na okamih sa ma zmocnilo presvedčenie, že by uvítal, keby som mu sňala masku a buď ju rozbila, alebo odniesla

so sebou. Niekam s ňou ušla. Ale kam? Kto uteká v mojom veku? V sedemdesiatich piatich rokoch? Za mojím chrbtom si hostiteľka šemotila niečo pre seba, určite sa tiež pozerala na masku. Prvý raz sa jej v hlase odrážal vdovský stav.

– Život po boku muža, ktorý za sebou posadnuto zahládzal stopy, je vzrušujúcou zaťažkávacou skúškou. Vôbec netušíte, že vám manžel nechce ukázať zázračnú aureolu, čo získal ako verejne prístupný muzeálny exponát, a potom ho podozrievate, že zatajoval to najlepšie. Vlastný dátum narodenia, pravý pôvod, svoju národnosť... V niekdajších spoľahlivých oporných bodoch, takých prirodzených v manželstve, sa postupne objavovali trhliny, čo ma prinútilo, aby som si ich sústavne pripomínala. Ba čo horšie, aby som si overovala permanentné pochybnosti. Potiaľ siahali moje prvé podozrenia... Napokon som sa ich prinútila zastrčiť do hĺbky svojho vnútra. Bola som rozvedená a znovu vydatá žena, čo v našich končinách býva trňom v oku. Tohto faktu som sa pridržiavala. V nasledujúcom období ubehlo veľa času, kým sa prihodili ďalšie *incidenty*. A potom sa aj tie najsilnejšie pochybnosti pozvoľna rozplynuli. Predpokladám, že bez problémov čítate po španielsky... Musím vám dať knihu, ktorá u nás vyšla a zaručene vnesie svetlo do Stigovho života, priblíži vám bariéry, ktoré si postavil proti strachu. Uvidíte, že je veľmi zaujímavá. Ide o *Pamäti* od Aguilu Mendesa, určite ste už počuli o tomto costaguanskom politikovi, ktorý bol kedysi obyčajným novinárom v denníku *Diario de Noticias*. Spomína v nich, ako sa v roku 1961 pokúšal strhnúť masku B. Osbornovi, ten prípad pravdepodobne poznáte, ale také memoáre bezpochyby prinášajú analytikom vášho formátu množstvo nových impulzov. Aguila Mendes, odpusťte mi tú nevhod-

nú poznámku, bol pred dvadsiatimi ôsmimi rokmi naším úhlavným nepriateľom, neľudským vlkom, ktorému sa podarilo vniknúť do nášho bedlivo stráženého košiara... Ale svedecká výpoveď vlka je vždy zaujímavejšia ako argumenty barana, však? Ó, ako politik, ako poslanec a neskôr guvernér sa Mendes bohvieako nevyznamenal, no nebudem klamať, keď poviem, že kauza Osborn naštartovala jeho kariéru novinára, zviditeľnila jeho meno, lebo jedného dňa v šesťdesiatom prvom sa dopracoval k „určitým objavom“, ktoré vážne prinútili Stiga zatrúbiť na poplach. Dám vám jeden výtlačok, keď sa znovu uvidíme.

Nadýchla sa do ticha, zvrážtila čelo a uprela zrak do prázdna.

– Stig sa zaujímal predovšetkým o nevyhranený vzťah človeka k slobode, ktorú nadovšetko miloval. Nečítala som veľa kníh od liberálnych autorov, čo zašli až tak ďaleko, väčšina sa uchýľovala len ku klišéovitým frázam, čo boli práve v móde. Pokojne to napíšte. Je to jedna z najcennejších črt jeho tvorby, bez ohľadu na to, či mal pravdu, alebo nie, jednoducho spochybnil mýtus slobody. Často sme tú otázku pretriasali v našich rozhovoroch. „*Medzi ľuďmi, zbožňujúcimi slobodu a schopnými si ju naozaj užívať, je nepatrný rozdiel,*“ často mi prízvukoval Stig, „*ale ľudské pokolenie dáva vo všeobecnosti prednosť otroctvu.*“ Podľa jeho názoru potrebuje človek iba dva druhy slobody, voľne sa pohybovať a súčasne obchodovať, teda zarábať peniaze podľa ľubovôle. Bez ostatných druhov slobody sa pokojne môže zaoberať. Niekedy ich dokonca znenávidí. Prečítajte si jeho stať na túto tému a uvidíte...

Keď som sa chystala opustiť *kapitánsky mostík*, padol mi zrak na plecniak pri lôžku, kde musel Stig relaxovať, kde si vystieral unavené údy, kým jedného dňa naposledy nevy-

dýchol. Nemohla som z neho odtrhnúť pohľad. Plecniak bol nabitý starostlivo vyhladenou bielizňou. Keď vdova zbadala, že stojím ako prikovaná, nervózne sa zasmiala.

– Nechala som ho v pôvodnom stave. Stig ho mával vždy prichystaný na tomto mieste s potrebným šatstvom, aby sa mohol kedykoľvek prezliecť, s necesérom plným toaletných potrieb a kadejakých drobností, s neodmysliteľnými *technickými pomôckami* ako vravieval, s buzolou, falošnými dokladmi... Pripomínal vojaka, čo si necháva pri posteli čižmy pre prípad bleskového nástupu do útoku.

Pochopiteľne, mohla by som to potvrdiť, lebo som ten plecniak dôverne poznala. Držal pri posteli mojej poslednej lásky stráž ako verný pes, v Iquite z neho kypela tá istá bielizeň. A ako oddaný štvornohý člen rodiny zareagoval na Stigov povel, skočil mu na chrbát a spolu sa vyparili, kým som spala. Odvtedy som Stiga Warrena nevidela a netuším, prečo. Vážne som pochybovala, že muž jeho naturelu pripisoval tej opytovacej príslovke nejaký význam.

II _____

S Aureliou Valaderovou som sa rozlúčila po dvoch hodinách a poďakovala sa jej za prijatie a dôveru. Zároveň som pred ňou, prirodzene, zatajila, čo som znamenala pre Stiga. V duchu som jej bola povďačná za láskavosť, lebo sa tvárilá, že naozaj chápe, čo som jej v skutočnosti chcela naznačiť. Ženy v našom veku si rady dožičia tento druh láskavosti, pravda, ak si radšej nehádzu polená pod nohy. Dlhú som žila v ústraní, nebola som malicherná, a jednako ma udivilo, že Stig miloval takú tuctovú ženu, najmä keď vyslovila zdanlivo ľahostajne, so štipkou znepokojenia v hlase, otázku:

– Dobré som rozumela, že sa hodláte zdržať niekoľko dní?

– Prišla som na týždeň. Potešilo by ma, keby sme si našli príležitosť na opätovné stretnutie pred mojím odchodom...

Súhlasila a na dôvažok mi po sprške slov, čo nasledovali po mojej rozpačitej prosbe, prezradila, že musí odísť, nie nadhlo, no predsa len na tri dni vrátane cesty a že som jej v tejto súvislosti zišla na um. Syn ju nemôže sprevádzať, lebo ho zaviali do cudziny bezodkladné pracovné povinnosti. Stigov priateľ Juan, povoláním filmár, sa zas nesmie

vzdialiť od ženy hospitalizovanej v nemocnici. Či by som teda pozajtra nechcela ísť s ňou? Vôbec to nepovažovala za nevhodné, práve naopak. „*Pozajtra, ako iste viete, uplynie presne päť rokov od Stigovej smrti.*“ Rada by zašla k jeho hrobu do indiánskej osady, neďaleko južných hraníc, a chvíľu nad ním rozjímala. Stig v poslednej vôli uviedol, že si želá byť pochovaný v atotlanskej zemi, vo vychýrenej rezervácii na brehu vulkanického jazera, ktoré tak zbožňoval a kde „*sme sa tak nesmierne ľúbili,*“ zdôraznila vážnym hlasom. Vzhľadom na jeho dielo, zasvätené prostému costaguan-skému ľudu, úrady bez váhania vyhovelí jeho žiadosti.

– Na cestu je všetko pripravené, ubytovanie rezervované, šofér k dispozícii, – vyslovila s nádejou v hlase, – akurát trasa je namáhavá, cesta trvá desať hodín a ešte vždy sa nevie, ktorým smerom sa pustí uragán, čo sa, podľa rozhlasových správ, chystá vyčínať. Zaprisahala som sa, že tam pôjdem, nemienim sa dať odradiť, chodievam tam každý rok, – zaujala vyčkávací postoj a dodala: – Pri hrobe sa zvyčajne stretávam s nemeckým vedcom, ktorý pracuje na výklade Stigovho diela. To vás bude bezpochyby zaujímať. Je univerzitný profesor ako vy, zanietenec okolo štyridsiatky. Teraz trávi už druhý mesiac na Juhu, pátra po Stigových stopách, brázdí indiánske osady, ktoré sa stali kolískou jeho románov. Minulý mesiac mi po príchode zo západného Nemecka telefonoval a vzrušeným hlasom zvestoval, že zistil niečo nové o Stigovi, ale nechcel to bližšie špecifikovať. Skrátka, odhalil čosi z jeho minulosti a zamýšľa mi to prezradiť osobne. Prirodzene, že som súhlasila, ale neželám si, aby sa unúval sem. Iste chápete, prečo...

Nie, nechápala som. Keď som začula, že odhalil niečo nové, strhla som sa. Nesmierne ma zvädzala cesta poslednej milenky v spoločnosti zákonitej vdovy. Veď ak do kon-

čín, ktoré pravdepodobne spustoší ničivý uragán, naozaj pricestuje výskumník z krajiny, v ktorej Stig prežil tajomnú minulosť, nsmela som to prepásť.

– Kedy odchádzame?

Neobľubujem bohvieako populudňajšie vlhké ovzdušie na pobreží, a tak som sa chcela čím skôr vrátiť do klimatizovanej hotelovej izby, z ktorej sa mi skytal pekný výhľad. Zvažovala som, že na sklonku dňa, keď sa všetko zahalí do šera, si možno pôjdem obzrieť zadnú časť Stigovej vily. Popri záhrade sa tiahne dlhá ulica, z ktorej som zbadala lavičku oproti Stigovej pracovni, sčasti ukrytú za bujnou vegetáciou, vdova ma teda nemohla zbadať. Ktovie, koľko rás sa duchom neprítomný Stig zahľadel na tú lavičku, aby poskytla oporný bod jeho očiam, kým rozjímal nad vlastnou tvorbou v zajatí strachu, čo ho opanoval?

Na druhý deň sme odchádzali zavčasu, aby sme stihli prejsť toľkú vzdialenosť ešte za svetla. Asi desať metrov pod nami sa vrhali do rieky skokani; mohlo ich byť zo pätnásť. Nahí skákali z vrcholkov skál, chvíľu som sa na nich dívala ďalekohľadom a pripomenula si niekdajšie časy, všetko, čo sme so Stigom nemohli zažiť, lebo už bolo neskoro. Keď skokani vychádzali z rieky hrajúcej nefritovým odtieňom, z nádherných štíhlych tiel im stekala voda... Keby som nevyzerala na sedemdesiat rokov a nemala hlboké vrásky, ktoré mi veľmi skoro rozbrázdili tvár, vzhľadom na môj permanentný pobyt na náhorných plošinách, kde som sa venovala výskumnej činnosti, pridala by som sa k nim bez váhania.

Obloha sa zatiahla, ale nikto to nepostrehol. Navôkol sme nepocítili ani závan vetrika, hoci uragán sa hodlal,

podľa rozhlasových správ, prihnať do tridsiatich šiestich hodín a smerovať k pobrežiu. Za ten čas sme plánovali byť už na mieste, lebo tamojšie územie úspešne vzdorovalo cyklónom; len túto oblasť Eol vystavoval pekelnéj smršti, častejšie a väčšie než kdekolvek inde nútil znášať jej obyvateľov prudké nárazy vetra a s býcou vytrvalosťou vzdorovať apokalypse, ktorá ich bezprostredne ohrozovala. Uragán už v zárodku dostal meno *Carlotta*, a hoci bol ešte v nedohľadne, lode nesmeli vyplávať z prístavu. Vedeli o *Carlotte* obnažení skokani? Ešte vždy som mala dosť času odísť preč, odcestovať vlakom, keďže lietadlá museli povinne pristáť na zemi a do odvolania nevzlietali, ale nechcelo sa mi, lebo sotva som prišla.

Stigovi som povedala, že sa volám Rebecca Donegalová, som Američanka, konkrétne Kalifornčanka írskeho pôvodu, ale po toľkých rokoch, strávených na náhorných rovinách, to nezohrávalo nijakú úlohu. Zoznámila som sa s ním dva roky pred jeho skonom v Iquite, kam som sa utiahla, aby som sa zotavila po úmornej práci vo vysokohorskom pásme, kde som skúmala prehistorickú lokalitu indiánskeho kmeňa Imaltepcev. Už pri prvom stretnutí mi prezradil, že mu minulo osemdesiattri rokov, kým mne chýbali dva roky do sedemdesiatky. Prežili sme obdobie, ktoré nazývam našou poslednou láskou z obojstranného hľadiska, ak ešte človek môže milovať, keď sa mu vysoký vek zahryzne do tela a neľútostne pokračuje v pustošivom diele nielen na povrchu, ale i pod povrchom telesnej schránky. Keď som zasvätila svoj život Indiánom z kmeňa Imaltepcev, mala som tridsaťpäť rokov a obmedzovala sa na prechodné známosti s mužmi, lebo žiaden nemal v úmysle ostať hore, bokom od plnohodnotného života. Všetci do jedného sa bezo mňa vrátili do nižšie položených oblastí, odišli